

Inserati se sprejemajo v vsaki
triatopski vrsti
3 kr. če se turka likra
2
5

Če večkratno likraji
ena primerno skrajša

Rokopisi

se ne vračajo neizpolnjenih
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravljajo
administracija in ekspedicijski
Starem trgu št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prelemano velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Propad Turčije.

Bliža se brzim korakom zadno dejanje vzhodnje tragedije; turško carstvo pojema v zadnjih dneh. Tisti, ki so prerokovali slaven izid za turško orožje, ki so preslavljali turško hrabrost, in pripisovali turškemu narodu še lepo bodočnost, Rusiji pa napovedovali dan na dan vstanek v notranjem in nemoč, sramoto na zunaj, popolen poraz in pobitje, zdaj vidijo, da se je zgodilo ravno na robe; v Rusiji se vstaje ni bati, temveč vse se veseli slavnih zmag, Turčijo pa so zadele nesreče, da se za letos in še drugih deset let več ganiti in na noge pomagati ne more. Pobitje turške armade v Aziji in padec Karsa, to oboje je turško moč v Aziji uničilo, tako da celo turkoljubi tam nobene zmage več ne pričakujejo.

Nič bolje pa ne stoji turške reči v Evropi (Osman pašajše bo moral kmalo vdati*), in potem ostane le še Sulejman s svojimi 70.000 možmi branitelj Turčije. Pa kaj bo teh par možiceljnov počelo proti 300.000 Rusom? In skoraj imajo še Srbi na pozorišče stopiti! Govori se sicer o neki vojski, ki jo Mehemet zbira pri Sofiji, in o drugih 150.000 možéh, ki se imajo v naglici zbrati pri Drinopolji. Pa pomisliti je treba, da to ne bodo več vojaki; to je v naglici skup zbornana druhal, koje še nobeden ni imel puške v rokah, dobri za krasti in ropati, ne pa za vojevanje nasproti takim hrabrim in večim vojakom, kakor so ruski. Saj so ruski listi že pred vojsko grozili: „mi ne bomo paslali najemnikov na bojisče (kakor

*) Za trdno se govori, da je Osman skušal prodreti iz Plevne, pa je bil pobit in je Plevna vsled tega padla. Vredn.

dela Angležka, ali Turška s svojim bašibozuki) ampak poslali bomo izurjene vojake, ki svoj posel razumejo.“ Tako se je tudi zgodilo. In odkar so pravi turški vojniki ubiti ali vjeti, in odkar se nadomestujejo z neizurjeno milico, od tega časa Turki ne morejo več zmagati. Naj tedaj grozijo v Carigradu s svojimi 200.000 ali 300.000 novimi možmi, Rusi in Srbi že vedó, kakšni bodo ti možje, in se jih ne bojé.

Nekteri tudi mislijo, da bo prerokova zastava Turkom kaj pomagala, ako se razvije. Pa tudi ti se zeló motijo. Kar je bilo v Turčiji za vojaštvo zmožnega, to je že davno v orožji; otroci in starčki pa ne bodo čudežev delali tam, kjer krepki možje niso nič opravili. Govoriti je pač lahko: vsi pojdemo v boj, ne eden ne sme doma ostati, Mohamedanov je čez sto milijonov itd. Pa treba je pomisliti, da naj bo človek še tako fanatiziran, jesti in piti mora vendar, in orožje se mu mora tudi v roke dati. Vzemimo, da se vzdignejo vsi milijoni Mohamedanov iz Azije in Afrike, kdo bo tem neštevilnim čedam živež dovaževal? Pomislimo daljavo Indije od Carigrada, prej ko ti po suhem sim pridejo! Le angleška vlada bi jih mogla nekaj po barkah sim prepeljati, toda morala bi prej sama Rusiji vojsko napovedati. Perziški šah je prijatelj Rusov, in težko, da bi on s Turki v zvezo stopil. Egipčani pa že sedaj nič kaj radi ne pomagajo sultanu.

Znano je tudi, da med Mohamedanci nikakor ne vlada taka sloga, kakor bi se misliti utegnilo. Perzijanci imajo svojo posebno sekto in Turke strastno sovražijo, in Perzija se bo raje z Rusi, nego s Turki zvezala. Divji Kurdi na perziški meji se že sedaj Rusom za zavzelnike ponujajo. Arabci so pa ves drug na-

rod od Turkov, in jih tudi dosti ne marajo. Če se bo turško carstvo razdrobilo, se bodo tudi Arabci od njega odtrgali. Egipovski podkralj že davno preži, kdaj pride čas, da se bo mogel za samostojnega proglasiti, in navidezno nadvlado sultanovo popolnoma ostreš. Če pa zgubi Egipt, potem Turčija nema nobene zveze z drugo Afriko, s Tunisom, Tripolisom itd.

Ko bodo videli, da turško gospodarstvo k koncu gre, osvobodili se bodo tudi Albanci (Arnavti), in Grki bodo posedli Tesalijo in Macedonijo. Tako bo Turek iz Evrope izgnan, v Aziji mu bo Rus Armenijo vzel, in vse to zna postati začetek za popolni razpad turškega carstva.

Človeška zgodovina propada tega barbaričnega gospodarstva ne bode obžalovala, nasprotno se bo štel med srečne dogodke in ruskim junakom se bo še v poznih stoletjih za to hvala vedela.

O novinarstvu.

I.

Ni prvokrat, da se peča naš list z razpravljanjem novinarstva, da skuša dokazati njegovo važnost in naše dolžnosti v tem obziru. Pa gotovo ne bode škodovalo, če se pretresa vnovič tako pomenljivo vprašanje. Take resnice, ki imajo vedno veljavo, ktere so vplivne tudi za življenje, morajo se ohraniti trdno v spominu in umu, da se more vrnovati po njih tudi delavnost. Kar človek malokdaj sliši, lahko pozabi, in če ne pozabi, zgubi v njem vsaj prvotno živost, nima tolikega vpliva na njega. Zato naj spregovorim nekoliko o važnosti no-

Majhna podoba iz velikega okvirja.

(Prigodba iz južno-bosenske vstaje.)

Popisala Milica Vatreanova.

V.

Od tega časa se v Cvietniči nekaj dni ni nič posebnega prigodilo.

Jovo Skundrič je hodil po svojih kmet.ških opravilih, da bi pošteno odrajtal begu, kar mu je imel še od družih pridelkov odrajtati. Akoravno so drugo jutro že vsi vaščani vedeli, kako je beg z Jovom grdo ravnal, vendar se ni nobeden zmenil za to, saj so bili tacega ravnanja že vsi vajeni.

Od Jova je hodil Kulenovič od hiše do hiše pobiraje povsod obilno tretjino, na večer pa so se obhajale na begluku nar nesramnejše orgije (gostije). Beg je namreč povabil več tovaršev svojega mišljenja iz Bihača in Unca, ki so se mastili z žulji uboge raje.

V Cvietniči je bilo vse mirno, pa ta mir je bil podoben tihoti pred hudo morskó nevihto.

Po noči so smukali neznani oboroženi možje pridši v vas po stranskih stezah od hiše do hiše,

ki so pa zginili zopet pred jutro zarjo. Pazljivemu opazovalcu ni bilo težko spoznati, da je neko posebno gibanje v vasi; srečajoči se možje so spregovarjali memogrede kratke in skrivnostne besede, žene in dekleta so imele veliko opraviti s spravljanjem obleke in hišnega orodja, konji so stali privezani na dvoriščih in živina se je pasla zoper navado po vrtih, kratko rečeno: godilo se je, kakor pred dnem novega preselevanja.

V Cvietniči je zmiraj bolj vrelo, ker vstaja je potegnila tudi ta sicer miroljubni kraj v svoj vrtinec, čigar valovi so pljuskali že do obzidja Osmanovega begluka — pa on jih ni vidil ne slišal vstopljen v razuzdane gostarije. Na našem Jovu ni bilo zapaziti nič pomenljivega ali nenavadnega, ampak njegova opravila in vedenje so bila navadna; po dnevu je delal na polji, po noči je pa mirno počival in njegova Gjuja je bila morebiti edina, ki je kako pesem v tužnem jugoslovanskem glasu zapela.

Tako je prišel večer 19. septembra, večer, kakoršnega Cvietnič ni še doživel, večer, o katerem bodo sedanji otroci pozneje svojim vnukom z grozo in strahom pripovedovali.

Angel morije je namreč s sokolsko tihoto nad Cvietnič priplaval, ker mera hudobije je bila napolnjena, razžaljeni Bog se je sklenil maščevati in begluk, sedež kristjanskega preganjalca, je zapadel ostri pravici božji.

Jovo Skundrič je sedel za ognjiščem z lulo v levi in z železno kljuko v desni, s katero je krompir v žrjavico zagrebal, da bi ga spekel; Gjuja je pa mešala z urno roko v kotel zasuto turščino moko.

Kar se na mah vrata odpró in dva do zob oborožena turka — služabnika Osmana bega — vstopita v vežo.

„Bog vaju sprejmi“, se oglasi Jovo vstavši, kaj je vaju k tako pozni uri k meni napotilo?“

„Prišla sva na povelje begovo“, odgovori eden iz med nju.

„Kaj želi moj zapovednik od mene?“

„Beg ti sporoča“, nadaljuje turek, „da je osem dni že preteklo in da mora tvoja žena brez ugovora z nama na begluk.“

Gjuji je roka zastala in neverjetno je pogledala svojega moža; Jovu je pa padla železna kljuka iz rok, ter svojo ženo pomenljivo pogledavši pravi smeje:

„Ne bi bil veroval, da beg res misli na

vinarstva katoliškega in dolžnostih katoličanov do njega; seveda povsod z ozirom posebno na politično časopisje pa na domače zadeve.

Nemec imenuje novinarstvo „die fünfte Grossmacht“ in mnogo je resnice v teh besedah. Vpliv, kterega imajo časniki na sedanji svet, na vse dogodke naših dnev, je v resnici velik in močan. Da se prepričamo tega, ni se nam treba mnogo truditi; skušnija nam je priča. Od kje zajema večina človeštva, vsaj omikaneja, zdaj svoje nazore o veri, vednosti, umetnosti, državi, narodnosti in drugih enakih, tedaj najvažnejših rečeh? Od kje drugod, kakor iz novin. Koliko pač jih je, ki bi premislili globokeje, je li opravičeno, pravno, dobro, kar tirjajo časniki, ktere bero? Večina bere svoj časnik, kterega so si izvolili bodisi po naključbi bodisi napeljani od koga drugzega, bero ga, mu slepo verujejo, ž njim hvalijo, grajajo, poleg njega govore in delajo. Voljo nagiba um, zato izvirajo iz nazorov djanja; kakor mogočno deluje časnikarstvo na nazore, tako tudi na delavnost. To delovanje prične se že pri komaj otročjim letom odraslem mladenču in traja do sive starosti. Že dijaki nižjih razredov se navdušujejo semtrtje za nazore časnikov, ki so jim vodilo v dozorelih letih. Temu delovanju ne odide ne ženski spol. Svojvpliv kaže novinarstvo v vseh stanovih, časnike bero zdaj že nižji, manj izobraženi stanovi; kmečko ljudstvo ima svoje liste; kako razvito je novinarstvo socijalnih demokratov, katero ima bralce med delavci in malimi rokodelci, je skoro vsakemu znano; da pri teh stanovih še mnogo več vpliva, ni čudno, ker rajše verjamejo, kar je pisano, manj mislijo in vedo, kakor pa omikani stanovi, kteri pa v kljub svoji omikanosti niso izvzeti vplivu novinarstva. Kako ogromno je število onih, ki bero časnike in se jim dajo voditi, kako primerno majhno pa število tistih, ki samostojno mislijo in sicer samostojno v djanji, ne da bi to le sami menili od sebe. Seveda tu ne govorim od absolutne samostojnosti, ktera pač ni mogoča na zemlji, kjer je vsakdo več ali manj podvržen vnanjim vplivom.

Od kje pa izvira tolik vpliv novinarstva? Nekaj nam pojasnuje to že ves duh sedanjega časa. Omika se je razširila, ne oziroma globokosti in temeljitosti, ampak širokosti in obsežka: mnogo več jih je, ki se je deželni, kakor kdaj popred. Duh časa prinesel je s sabo

marsikake danajske darove, kterim se ne moremo vbriniti, da si jih nemamo radi, vsaj ne brezpogojno, tako ono misel o samo-oblasti ljudstva, ktera je rodila toliko prekucij; posamni človek postal je sovladar, on ima pravico in zdaj tudi dolžnost, pečati se z obćim blagom, če noče, da občna nesreča zadene tudi njega; mora se pečati več z jarnostjo, soznaiti natančneje z gibanjem sveta, če noče popolno zaostati v umnosti. Treba je zato podučenja. Ljudi zna čedalje več brati; takih, ki čutijo v sebi potrebo daljnega izobraževanja, je čedalje več. A ravno taki, ki so sicer v stanu, omikovati se dalje, pa ne dovolj izobraženi, da bi se mogli omikovati samostalno, morajo se na koga naslanjati, da morejo zadostiti svojim potrebam in zahtevam javnega življenja. Tu zapadejo moči časnikov, kajti ravno ti pečajo se z vsemi mogočnimi rečmi in poleg tega še v taki obliki, da se ni treba truditi, ampak se zraven najde še zabava. Pristopi še splošno človeška radovednost in zvezdoželjnost in tako počno brati kak časnik, se ga navadijo, da ne morejo biti brez njega, njegovi uki postajajo polagoma njihovi nazori, spremene se jim v meso in kri in tako brez samostojnosti slepo sprejemljejo vpliv časnikov. Isto tako ne godi se le pri najmanj izobraženih, ampak tudi pri onih, ki so že malo poskusili višje šole, pri teh je trdovratnost še huja, ker je misel od lastne vednosti bolj vkoreninjena; imeli so priložnost pridobivati si fraznih vednosti, a nobene temeljito. Tudi ni mnogo drugače pri onih, ki so celo zdelali najvišje šole, pa so zvedeni le v svojih strokah, nevedni pa ravno v onem življenju, ki je glavno predmet časnikov. Tako spadajo v to kategorijo nesamostojnih, od časnikov odvisnih bralcev vsi tisti, ki v temeljnih resnicah, ktere se tičejo najvažnejših vprašanj sedanjega časa, neizurjeni, nimajo lastnih, globokih, neodvisnih nazorov i to zato ne, ker niso dovolj umni, ali ker imajo iz labkomišljenosti to za premalo važno, ali ker so preleni, da bi se temeljito podučili.

Važnost novinarstva je tako pojasnjena. Jaz gotovo ne zagovarjam tako neizmerne vpliva novinarstva, kteri prestopa vse meje nakazane mu od svojega bitstva, le djanstveno stanje naznanjam; žali Bog! da je resnica; mi pa moramo ravnati se po djanstvenih okolščinah. Pri tako velikem vplivu je gotovo ve-

like važnosti vprašanje, kakošno je to novinarstvo, da-li zasluži zaupanje, koje se mu skazuje, da-li spolnuje vestno nalogo podučevanja, voditve in izobraževanja. Žalost obide človeka, če si more odgovoriti na to vprašanje, če pomisli pomenljivost tega odgovora. Novinarstvo je po večini v rokah poglavitno liberalizma, zdaj skoro najnevarneje zmote. Da, novinarstvo je po večini liberalno. Med naj ostrejšim orožjem, katero so si zbrali brezboštvo, sovraštvo do Boga in svete cerkve, do krščanstva, prekucija in hudobija, nahajamo v prvi vrsti novinarstvo. Časniki so glasilo, orožje, vodilo, pomoček liberalizmu in njegovim drugom. Zato jih toliko podpirajo vsi, ki se bojujejo zoper vse božje, podpira tudi liberalna država, kakor vidimo na Pruskem v tako zvanem „Reptilienföndu“; žali Bog! da mnogo zakrivate tudi malomarni, mlačni katoličani!

Poznamo važnost novinarstva in njegov vpliv; lahko sklepamo, kako nevarno je, da je novinarstvo tako obilno liberalino. Kako v okom priti taki nesreči? Nekaj s tem, zatiramo po moči to novinarstvo in mu jemljemo v pliv, nekaj in poglavitno s tem, da njemu nasproti podpiramo katoliško novinarstvo, ki se bojuje za sveto reč, za katoliške principe, za pravo svobodo in vseobćno pravico. Kjer nas sovražnik napada, tam moramo se mu ustaviti; kar smo že enkrat dokazovali, da naj se duhoven bojuje na političnem polju, ker nas sovražnik napada tam, to velja tudi tu; podpirati moramo torej boj katoliškega novinarstva s sovražnim vsak po svoji moči in volji božji, ker le tako je mogoče v okom priti neizrečeno veliki moči liberalnega novinarstva, zraven povzdigovati in oblaževati novinarstvo samo in se ga posluževati v čast božjo, prid svete cerkve in vsega katoliškega ljudstva.

Z bojišća.

„Turški“ listi so zagnali vesel krik, ker se je Turkom posrećilo peščico Rusov pregnati iz Elene in ponosno naznanjajo, da bode Sulejman paša že skoraj pohrustal vojno carjevičevu. Pa ta vojna je tako močna, da se zanjo ni bati in da bode Sulejmana zadela carjeviču prorokovana osoda, če bode res skušal prodreti njegovo vojno in pot odpreti Osmanu in Mehmed Aliju. Bitev bi se vršila pri Tirnovi, kjer so pa po naznanilu „Pol. Corr.“

Gjujo, ampak mislil sem, da je bila to le šala žlahtnega gospoda, ker mi ni šlo v glavo, da bi jo doletela tolika čast,“ in obrnivši se k svoji ženi jej pravi: „Gjuja, hitro se pražnje obleci in pojdi s tema možema na begluk, vse druge tvoje reči bom že jaz jutri za teboj prinesel.“

Gjuja je zgínila v stransko sobo; poslanca pa se nista malo zavzela zaradi vdanosti, ker pričakovala sta narvečjega ustavljanja.

„Vsedita se moža“, reče potem Jovo prijazno, ker vesta, da je ženstvo nećimurno in da potrebuje časa, preden se nališpa — med tem pa lahko pokusita mojo rakijo, ki ni ravno nar slabša.“

Služabnika se nista dala dvakrat vabiti, ampak vsedla sta se k ognjišču, zapalila vsaki svoj čibuk in hvalila prinešeno rakijo.

Jovo je prijel potem za sekiro, kakor da bi bil hotel neko klado razklati, čez nekaj časa pa glasno zakliče:

„Kaj, nisi še pripravljena, Gjuja?“

„Da“, odgovori ona.

„Tedaj pridi vun in ne bodi kakor kaka sramožljiva nevesta.“ Turka sta se smejala tim dovtipnim besedam, pa bil je nju zadnji

smeh. Gjuja, stopivša čez prag, pomeri s samokresom bližnjega turka in strel je zagromel, ob enem pa vdaril je tudi Jovo s sekiro drugzega po glavi, da sta se zvrnila oba.

Hitro, kakor ogenj, se je raznesla po Cvietniči novica, da je Skundrič dva turka ubil in klic: „Pobijmo turke, pobijmo svoje sovražnike“, se je razlegal od hiše do hiše in kmalo potem švignil je ogenj skozi Skundričevo streho.

Jovo in njegova žena pa sta zasedla konjiča, oba dobro oborožena in Gjuja z rudečo zastavo z belim križem v rokah.

Ogenj, s kterim je bil Jovo svojo lastno hišo zapalil, se je besno razširjal, Bosnjakinje s svojimi otroci so bežale oprtene s svojim imetjem proti avstrijski meji, mladenči in možje so se pa zbirali krog Jova in klic:

„Smrt turkom“ se je razlegal iz več kot sto grl po zraku. Zastonj so bučale talambuse (bobni) z minareta, brez vspeha je klical muzzin (turški duhoven) verne na boj in nič ni pomagal njegov enakoglasni Allah — hu v noč, ki je bila kakor dan razsvitljena.

Zmešnjava med turškim prebivalstvom v Cvietniči je bila velika; napad je bil čisto nepričakovan, zato se niso mogli redno po-

staviti v bran, vsak je skrbel le za lastno rešitev.

Vse, kar je prišlo Bosnjakom v roke, je bilo neusmiljeno pomorjeno; niso prizanašali ne otrokom, ne ženskam, ker strast nima mej; strašen hrup in tulenje so pa zagnali, ko so zvedeli, da je beg — začetnik vsega tega zla — ušel.

Kulenovič je namreč brž nevarnost spoznal, ter zasedel s svojimi prijatelji urne konjiče in pobegnil v nekih trenutkih. Ko so bili tedaj sovražniki prišli pred begluk, so našli gnejzdo že — prazno.

Zdaj se je začelo ropanje in požiganje; nar dragocenejše reči so zgorele in malo ničvrednih so Bosnjaki pobrali in spoznavši njihovo ničvrednost preč pometali.

20. septembra v jutro je bil Cvietnič veliko pogorišće, ker vse je ogenj vpepelil; le razpadlo zidovje in tleče lesovje je kazalo in kaže še sedaj, kje sta vas in grad stala.

Zasluzena kazen se je spolnila, v blato teptan suženj je raztrgal verige sužnosti in postal zmagovit nad svojimi sovražniki, kakor besen tiger, željen krvi. (Konec sledi.)

ruske pozicije tako vtrjene, da se za nje ni bati. General Skobeljev je svoj glavni stan iz Brestovca preložil v Uzendol, ker je Brestovac preveč izpostavljen turškemu ognju. Knez Svjatopolk Mirsky stoji pri Jakovici, kamor mu je 6. t. m. Telingshausen z 11. krdelom prihitel na pomoč. Do dveh popoldne je bilo vse mirno, potem pa so Turki pričeli boj, toda ga že ob treh zopet ustavili, ker je oddelek Rusov od Šeremeta proti Zlatarici poslan Turke tam pregnal in jih podil proti Bebrovi ter bi bil Turkom pri Jakovici prišel za hrbet, če bi se ne bili brzo umaknili in boja ustavili. V boju pri Eleni 4. in 5. t. m. je bilo Rusov ranjenih 800, ktere so obvezali in poslali v Tirново. Turki pa so po naznanilu vjetih 3. t. m. zgubili 1300 mož.

Komu naj pripade Carigrad? Po mnenju ruskega časnika „Nedelje“ bi se bilo treba že sedaj prestaviti v mislih za Balkan in memo Drina k turške stolicy in naravnost staviti vprašanje; imajo li Rusi vzeti Carigrad? „Vzeti ga, k temu pravi „Nedelja“ — nas vleče sila in logika. Vzeti, ga je za nas neobhodno potrebno. Za nas ne bo drugega zbiranja, vzeti ga bomo morali hote ali nehoče, kakor koli bi se tudi temu ustavljali, kakor koli bi bili mi tudi ponižni in zmerni v svojih načrtih. Vzeti ga moramo ne samo zaradi vojnih ciljev in ne samo zaradi tega, da bi efektno zvršili svoje trinitve, ampak zaradi uničenja turškega gospostva v Evropi — zaradi tega, da bi jednoč za vselej končali izhodno vprašanje.“

„Ali naj pa pride Carigrad potem, ko ga Turki zgube, v naše roke in postane rusko mesto? Ne, on je potreben balkanskim plemenom za naravno sredotočje in kakor tako sredotočje je potreben vsemu Slovanstvu.“ Dalje pravi „Nedelja“, da mora biti v prenehanju turškega gospostva v Evropi in v prisvojenju sultanske stolice za Slovanstvo ruski politični program — jasen, določen, občeslovanski, jedino pristovajoč in praktičen program. „Samo s tem namenom se popolno označi prava naloga sedanje vojske in samo z dosego tega se bo zadovoljil ruski narod. S tem se odstranijo vse govornice o bolj ali manj gujilem miru. Če bi se pa reklo, da je ta program preveč smel, preveč težaven in obsežen, odgovorimo lahko, da je v obče naše delo zelo velikansko in težavno, naj si že stavi take ali drugačne naloge. Kar se pa tiče smelosti, lahko rečemo, da je ta v sedanji vojski popolno združena z blagorazumnostjo in neobhodnostjo.“

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 10. decembra.

Delegaciji ste se 7. t. m. poklonile cesarju, ki so se po oficijalnem sprejemu s posameznimi poslanci prav uljudno razgovarjali o sedanjih političnih razmerah.

V državnem zboru je naš poslanec dr. Vošnjak z nekterimi tovarši 7. t. m. stavil predlog, da naj se voli poseben odsek 12 ugov, ki naj bi preiskoval ravnanje vladino in njenih služabnikov pri izvrševanju postave o pravici združevanja, kakor tudi tiskovne postave. Vtemeljili so ta predlog z raznimi ovirami, ki se stavljajo svobodnemu združevanju in tiskovni svobodi. — Poslanec Monti pa je vladu interpeliral, kako to, da Turki tako pogostoma prestopajo avstrijsko mejo na Dalmatinskem? — Ravno isti dan so se državnemu zboru izročili predlogi o začasnem podaljšanju dosedanje pogodbe med Cislo in Translo. Določbe o skupnih stroških, o colni

in kupčijski zvezi z Ogersko, privilegij narodne banke in pogodbe z avstrijsko-ogerskim Llojdom naj bi se podaljšali za dva meseca, kupčijske pogodbe s Francijo, Italijo in Nemčijo pa najdalje do konca junija, tedaj za 6 mesecev. — V denarnem odseku avstrijske delegacije se je 6. t. m. grof Andrassy kazal jako razburjenega ter je oporekal proti temu, da bi kot obtoženec sedel pred gospodi, in zahteval, da naj njegovo politiko ali odločno potrdijo, ali pa odločno zavržejo.

O sedanjih vladah v Cisli in Transli se z Dunaja piše berlinski „Nat. Ztg.“, da ste že skoraj doslužile z zborniškiimi večinami vred, na ktere se opirate. Na Ogerskem se Tisza čedalje bolj maje in se bode po dovršeni pogodbi moral umakniti konservativnemu ministerstvu, čigar predsednik bo Szlavy; tudi v Cisli bode nastopilo konservativno ministerstvo, ki bode pa ustavoverno in birokratično. Premembe v ministerstvu so se nam že tolikokrat napovedovale, da dotičnih novic nihče več ne verjame. Tudi nam je pač vse eno, kedo da za sedanjimi možmi pride na vladino krmilo, dokler se ono ne izroči možem federalistične stranke.

Gališki državni poslanec knez Adam Sapieha se je poslanstvu odpovedal, ker mu koristolovna politika poljskega kluba ni bila po volji. 5. t. m. so se bili levovski volilci zbrali, da bi se dogovorili o novem kandidatu. Ponujata se jim Dobrzanski, vrednik „Gazete Narodowe“ in Revakovicz, vrednik „Dziennika Polskega“, pa dunajski odvetnik Wolski. Dobrzanski se je silno hudoval nad poljskim klubom, ker vladu tako močno podpira pri sklepanju nove pogodbe, ktero bi bilo pa drugo ministerstvo ravno tako lahko dovršilo. Klub svoje sklepe le pred deželo skriva, ministri pa jih zvedo ob pravem času, da jih zamorejo potem uničiti. Le enkrat je poljski klub vladu iznenadil, ko je bil namreč sklenil iz državnega zbora izstopiti. Ta sklep pa se le zaradi tega od vlade ni mogel uničiti, ker je posvetovanje trajalo čez polnoč in se je sklep precej drugi dan izvršil. Izdal ga je bil pa vladu dvorni svetovalec Klaczko, ki je ob 3. uri zjutraj tekel Beustu povedat, kaj da Poljaki nameravajo storiti. Takih dvornih svetovalcev se poljskemu klubu tudi sedaj ne manjka, ki vsaki sklep naznanijo svojemu glavarju Ziemalkovskemu. Volilci so sestavili neki program, zaradi kterega so bili 6. t. m. konfiscirani vsi politični listi v Levovu.

Vnanje države.

Na Francoskem se razne stranke še zdaj niso pomirile, in Gambetta je te dni ropotal v zbornici, ter jej kot načelnik budgetne komisije naznanil, da je (pretekli) četrtek komisija zbornici imela predložiti državni proračun. „V četrtek, je rekel, zamoremo tedaj deželi zaklicati, da je njenih pomočnih virov ne oropamo. Izdelali smo poročila o celem proračunu, pa mi denarjev, zasluženih po naših žuljih, ne bode mo drugi izročili, nego če se bode spolnila narodova volja, da bode Francija vedela, ali vlada narod ali pa komandira en sam človek.“ Gambetta kaj rad samega sebe enači s Francijo, dasi rodod še Francoz ni ampak le genueski jud. Seja narodne skupščine 7. t. m. je bila nekoliko mirnejša in se je vršila večidel o potrditvi volitev. — Dufaure se je tistega dne popoldne z levničniki posvetoval zaradi sostave novega ministerstva, pa pokazale so se nove težave, ker Mac Mahon želi, da bi bili vnanji, vojni in mornarski minister neodvisni od spremenljive narodne skupščine.

Turška vlada bode na Angleškem zopet 50 milijonov gld. vzela na posodo. Bivši poročnik v Parizu Sadik paša bode postal namesto Hamdia paše minister natranjih zadev, Edem paša pa ostane veliki vezir.

Srbski državnik Protič se je podal v ruski glavni stan, da se dogovori o denarni podpori v vojski, ktero Srbija s Turkom zopet prične. Tudi na Grškem se je začelo živahneje gibati in te dni je došel v Atinje grški poslanec na dvoru ruskem, g. Brailas, da svoji vladi naznanil jako važne sklepe vlade ruske. Posebno prijateljstvo obstoji tudi med Grško in Italijo, ki močno podpira narodne zahteve Grkov.

V pruskem zboru je Schorlemer-Alst 7. t. m. vladu interpeliral o colnih obnavah z Avstrijo, pa kupčijski minister je rekel, da o tej reči ne more zdaj še nič odgovoriti, ker so se dotične obravnave zopet pričele.

Portugiški poslanec pri sv. Očetu je imenovan za poročnika. S tem pripoznanjem si hoče portugiška vlada menda pridobiti pravico, da bi tudi ona pri volitvi novega papeža smela zavreči njej neljubo osebo.

Španjski ministerski svet je odobril zaročitev kralja Alfonsa s princesinjo Montpensersko in jo bode naznanil vnanjim vladam, kakor hitro bode vojvoda Montpensier v to privolil. Kraljeva družina pa s to ženitvijo ni prav nič zadovoljna, ker je bil vojvoda Montpensier največ pripomogel k temu, da je bila kraljica Isabella pregnana s prestola španjskega. Isabella se je vsled tega, kakor se telegrafuje „Vaterlandu“, iz Madrida umaknila ter je došla v Pariz. Govori se, da se hoče spraviti z Don Karlosom, ki sedaj tudi biva v Parizu.

Domače novice

V Ljubljani 11. decembra.

(Današnjemu listu) je pridejano vabilo na naročbo „Krščanskih pedagogičnih listov“, na ktero svoje bralce posebno opozorujemo.

(Nesreča). G. Šturm iz Polč se je 6. t. m. v komfortablu v Šiško peljal iz Ljubljane. Ko pride do železnice, cesta boje ni bila še zaprta, dasi je bil vlak že prav blizo. Ker se je konj hlapona menda zbal in je nekoliko poskočil, padel je voznik iz voza proti železnici, pa k sreči ne tako daleč, da bi ga bili vozovi dosegli. G. Šturm pa je s svojo hčerko, ki se je peljala z njim, vdaril ob šipe in jih strl. Pravijo, da se je pri tem sicer hudo odril, da pa ni poškodovan.

(Delitev nove obleke) 41 revnim učencem in 40 učenkam vršila se je v soboto v čitalnični dvorani vpričo jako obilno zbranega občinstva. Nunski katehet g. Kržič je v mičnem govoru pravil, kako hudo se mu je zdelo že kot dečku še le prišlemu v šolo, če je slišal ali čital od revnih zapuščenih sirot, ki še najpotrebnejših reči, hrane, obleke itd. niso imele, da se mu je pa razvedrilo srce, če je slišal ali čital, da so se blagi dobrotniki teh revčkov usmili in zanje skrbeli. Enako so se blagodušne gospe usmili revnih šolskih otrok in jim napravile novo obleko. Zato naj z lepim življenjem in pobožnim vedenjem skazujejo svojo hvaležnost blagim dobrotnicam. Po razdelitvi obleke je še šolski ravnatelj g. Praprotnik otroke zbujal k hvaležnosti za prejeto obleko, ter se spominjal tudi pred nekimi dnevi umrle začetnice te jako koristne navade, gospé Alojzije Orelove. Tudi je povedal, da je bilo doslej z novo obleko obdarovanih že okoli 1000 otrok. Kakor vsako leto, darovali so tudi letos naši vrli

peki lepih in velikih štruc, da so otroci poleg obleke dobili tudi kruha. Zvečer je bila v ta dobrodelen namen v čitalnični reštavraciji zabava s petjem in godbo, ktere se je vdeležilo toliko občinstva, da so bili prostori pretesni. Godba in čitalnični pevci so se odlikovali po svoji stari navadi, gostilničar pa je gostom postregel z okusnimi jedili in izvrstno pijačo. Šaljiva loterija in vstopnina ste znašali okoli 140 gl., ki se bodo obrnili za obleko dopoludne razdeljeno šolske mladeži. Mi pa na koncu tega poročila izrekamo pristrčno željo, naj bi se ta lepa navada ohranila še mnogo let, in da naj bi blagodušne gospe, ki se zdaj tolikanj trudijo s to rečjo, imele mnogo naslednic in podpornic.

(Beseda v spomin Fr. Preširna) v čitalnici je bila prav obilno obiskovana. Zadnjič objavljeni program se je točno in v občno zadovoljnost izvrševal. Slavnostni govor je imel dr. Zarnik, ki je našega Preširna primerjal s pesniki ruskimi nemškimi, francoskimi, angleškimi itd., ter pri tej priliki pokazal temeljito znanje ne samo domače, ampak pesniške literature tudi drugih narodov slovanskih in neslovanskih.

(Novi bankovci) po 1 in 5 gl. se bodo izdali prihodnji mesec. Dosedanji bodo še nekaj časa ostali veljavni.

(Obesil) se je 30. novembra nek berač v Radomljah pri Kamniku, ker v neki krčmi ni dobil pijače, kolikor je je hotel.

(Tat v gimnazijskem poslopji.) 5. t. m. zvečer je neki tat, kteremu mora gimnazijsko poslopje jako znano biti, vlomil v knjigarno izobraževališča, v sobo 8. gimnazijskega razreda, kjer je ukradel dve knjigi, Mozartovo nemško berilo in Fillipijevo italijansko slovnico, pa v fizikalni gimnazijski kabinet, iz kterega je odnesel neki dalnogled in nekaj drugih ne dosti vrednih reči. Prepričani smo, da bode naša bistra policija tatiču kmalo na sled prišla.

(Nobenih „tajnosti“ v „javnem“ življenju!) Kdor je še dvomil, da je „Laib. Tagblatt“ v pravem pomenu besede „svobodomiseln“ in do zadnje pičice dosledno za vsestranski „napredek“ zavzet, ta naj bere „Tgblatt-ovo“ številko od zadnjega četrtka in — prepričan bode za vselej! V zaznamovanem listu toži Kasimir redividus, da so vsled deževnega vremena gnojšča sila polna, in se boji, da bodo zrak okužila; zato terja, da naj se omenjeni zalogi izpraznijo — — — „im Wege der Oeffentlichkeit“!!! Ta je možka — le konsekventno: načelo „javnosti“ mora povsodi obveljati! Čuda, da se organ kranjske inteligencije ob enem ni potegnil še za „Mündlichkeit“ — c'est le premier pas.

Razne reči.

— Živinsko razstavo hočejo l. 1878 napraviti v Sevnici ob Savi.

— Iz ptujskega volilnega okraja poroča „Slov. Gosp.“ da se bode ondi enoglasno za kandidata priporočal vrli dosedanji poslanec in deželni odbornik g. Mihael Herman.

— Fužine Auerspergove pri Žužemberku so pretekli teden pogorele.

— Potres. Iz Mokronoga se nam 5. t. m. piše: Sinoči ob 8. uri in 7 min. je bil zopet potres. In sicer je bilo to dergetanje najhujše, kar smo ga čutili v zadnji jesenski dobi. Govoré, da se je od tistega časa, kar ste poročali v Slovencu o zadnjih tukajšnjih potresih, že večkrat čutilo zemeljsko zibanje, kar so pa le bolj tankočutni in strahljivi ljudje opazili.

Vreme je nestalno, dežuje bolj pogosto, da je že voda istopila po travnikih.

— Ilustriranega katoliškega zabavnika „Alte und Neue Welt“, prišel je ravnokar na svitlo 4. snopič, ki obsega: In der Magdalenenkirche zu Paris. Gedicht v. W. Fricke. Er sucht seine Frau. Frei dem Englischen nacherzählt von Reinhold Baumstark. Drei Stunden bei der kleinen Excellenz. Von Dr. Franz Alfred Muth. Von Westen nach Osten. 8. Bilder in verschiedenen Farben von Walter v. Münich. Im Norden der Dwina. Erinnerungen aus der Verbannung v. Sigismund Grafen Kierdej. Armseelenlohn. Ballade von Franz vom Rheine. Der grosse Beghinenhof bei Gent. Von Dr. August Reichensperger. Waldesweben. Gedicht von G. Frh. v. Dyherrn. Die elfhundertjährige Jubiläumsfeier des Stiftes Kremsmünster. Von M. Heyret. Verfälschung der Lebensmittel in früherer Zeit. Von L. Friedlieb. Eine Reise nach Jütland. Heitere Bilder aus dem Soldatenleben im Felde. Von Theodor Berthold. Allerlei: Das Eldorado der Advokaten. Die Stauffacherin. — Verbesserte Lokomotiven. — Die Bevölkerung der Erde. Echt amerikanisch. — Charade. — Auflösung des Preis-Rösselsprungs in No. 12 des vor. Jahrgangs — des Preis-Räthsels in No. 8. — Vertrauliche Korrespondenz.

Podobe pa so: Titelvignette. Originalzeichnung von H. Merté. — Ein Brunnen im Serrail. Originalzeichnung von Karl Girardet. — Ludwig Windthorst. Originalzeichnung von E. Kolb. — Ausblick von den Gärten des Serrail. Originalzeichnung von Karl Girardet. — Oeffentlicher Briefschreiber. — Türkische Geldwechsler. — Bazar der Juweliers. Originalzeichnung v. Th. von Eckenbrecher. — Initiale. G. — Die Stauffacherin. Originalzeichnung v. E. Stückelberg. — Der Grosse Beghinenhof in Gent aus der Vogelperspective. Nach dem Hauptplane mittels Aubelverfahrens verkleinert. — Eine Beghine. — Die Wittwe des Martyrers. Nach dem Gemälde von Becker. — Titelvignette. — Stift Kremsmünster. Originalzeichnung von J. J. Kirchner. — Der Besuch. Nach dem Gemälde von Franz Defregger.

— Pojasnilo. Iz Ambrusa se nam piše, da razupiti oderuh, o kterem je bilo govorjenje v št. 133 „Sl.“, je bil svojemu sosedu posodil 12 ne 10 gl., in da je od tega zneska za 2 $\frac{2}{3}$ leta (ne 2 leti vsled proste volje soseda (tedaj ne zahtevaje nobenega zneska) prejel 3 gl., v kterih so pa všteti tudi tožbini stroški z 1 gl. 26 kr. Obresti tedaj še ne znašajo po 6 od sto. (Drugo smo izpustili, ker v dopisu ni bila imenovana nobena oseba in tudi ne tako opisana, da bi jo bilo zamoglo vredništvo ali pa kak vnanji čitatelj spoznati. Vred.)

Spred sodišča.

V torek 4. t. m. stala je pred porotniki Marija Bek iz Šmarije, zatožena, da je spredila neko oporoko. Zatoženka je tajila, da bi bila to storila ter je vso krivdo zvrčala na druge, češ, da vsi drugi so lumpje. Pa vse to ni nič pomagalo in porotniki so jo enoglasno za krivo spoznali, sodnija pa jo je obsodila na 18 mesecev težke s postom poostrene ječe.

5. dec. sta se imela pred porotniki zaradi rop a zagovarjati Gregor Šlibar, 16 letni kmečki sin, pa 19 letni dninar Anton Majdič, oba iz Moravč. Posestnik in živinski kupec Valentin Juvančič iz Hrastnika je šel z Janezom Kosmačem 29. julija t. l. zvečer ob 9 uri po cesti,

ki pelje memo grajščine Wartenberške, domu, kar ga dva po potu gredoča človeka primeta, ob tla vržeta in oropata listnice, v kteri so bili 3 gl. Janez Kosmač, ki je bil tudi napaden, je bil urno pobegnil. Juvančič je obležal v nezavesti v grabnu, ko se je pa zopet zavedal, zavlekel se je pod neko drevje, kjer je nekoliko počival. Takoj je zapazil, da mu je listnica vzeta, ktero je imel tako dobro hranjeno, da je ni mogel zgubiti. Tudi se je spominjal, da mu je eden izmed napadnikov s silo odpel suknjo in lajblec. Ko je ležal še pod drevjem zapazil je, da se je nekdo bližal in mu zagnal prazno listnico. Sum je letel na že omenjena človeka, ki sta bila jako v slabem imenu. Pri sodnji sta obstala oba, da sta Juvančiča napadla, nista se pa hotela vdati, da bi mu bila kaj vkradla. Ker so pa vse priče proti njima govorile, ju zagovornika dr. Ahačič in dr. Zarnik nista mogla dosti zagovarjati, in porotniki so ju enoglasno za kriva spoznali, sodnija pa ju je obsodila k 4 letni težki s postom in tamnico poostreni ječi in k povrnitvi sodnijskih stroškov.

6. t. m. so porotniki sodili Janeza Tomažiča, 33 let starega posestnika iz Šmarije, ki je 7. oktobra t. l. Janeza Kocina tako hudo s polenom vdaril, da je vsled tega 12. oktobra umrl. Tomažič se je izgovarjal, da je to storil v pijanosti, ker sta se bila s Kocinom nekaj sporekla. Porotniki so ga enoglasno uboja krivega spoznali, drugo vprašanje, ali je namreč to storil v zmešanosti, so pa s 7 proti 5 glasovi potrdili. Ker je bil sicer znan kot pošten mož, obsodila ga je sodnija k dveletni težki s postom poostreni ječi.

Ravno tistega dne popoldne je bila obravnava proti 52 letnemu Andreju Petrašku zaradi požiganja. 24. nov. 1873 je namreč zgorrel skedenj Petraškovega brata pod Korenom pri Kranjski gori. Štiri leta se ni vedelo, kdo da ga je zažgal. Letos pa je začela vest peči Andreja Petraška, ki se je vsled tega sam naznanil žandarjem, da je bil zažgal pod svojega brata, ker oče njemu kot starejemu bratu niso nič zapustili, ampak vse njegovemu mlajšemu bratu. Porotniki so zatoženca enoglasno krivega spoznali in sodnija ga je obsodila k 6 letni s postom, trdo posteljo in tamnico poostreni ječi.

V petek 7. t. m. je bil pred porotniki Franc Kavčič iz Žirov zaradi umora. Lorenc Oznožnik, pravi on, ga je psoval, zato ga je pretepel in tako nevarno ranil na glavi, da je umrl. Zatoženec sicer pritrdi, da je Lorenca Oznožnika z nožem sunil v prsi, taji pa, da bi ga bil vdaril po glavi, toda mnogo prič nasprotuje njegovemu izreku in porotniki ga spoznajo krivega in obsojen je bil na 2 leti težke ječe ter v plačo 200 gl. očetu ubitega Franceta Kavčiča.

Lepe podobe

svetnikov kakor tudi krajev in iz vsakdanjega življenja prekrasno in okusno izdelane se dobe v velikem številu in na izbiro ter prav po nizki ceni v knjigarni

Otokar-Klerr-ove vdove

na starem trgu št. 2.

Ob enem se v tej knjigarni zamorejo naročiti razni zabavni in drugi časniki, muzikalije itd., ki se hitro in prav po ceni preskrbljujejo.

Tudi 100 vizitkart se dobi za 50 kr. pri O. Klerr-ovi vdovi v Ljubljani na starem trgu št. 2. (1)